

Зора

8 СТР.

ИЗДАНИЕ И СОБСТВЕНОСТ НА АКЦ. Д-ВО „БЪЛГ. ПЕЧАТЪ“ УЛ. 11 АВГУСТЪ 18

ВЕЛИКАТА КНИГА НА БЪЛГАРСКОТО МИНАЛО

ЕДНА ХУДОЖЕСТВЕНО-ИСТОРИЧЕСКА ИЗЛОЖБА

Има нѣщо трогателно и велико въ живота и въ труда на люде, които мислятъ, съзерцаватъ, работятъ невидими, незнайни, безъ грижа за удобства, безъ жажда за известностъ — никому съ нищо не се натрапватъ, никого за нищо не молятъ. Скромни, тихи, мълчаливи и... горди. Такъвъ работникъ е Емануилъ Ракаровъ.

Едва въ споменъ ми се отсѣня: бледъ, изпитъ и съ блѣстящо зелени очи, младъ и... обещаващъ художникъ. Двадесетъ години оттогава. Може би нѣкъде ми се е мѣрналъ отломъкъ отъ душата му — самия него никъде не съмъ виждалъ.

Толкова много паради на изкуство, на просвѣта, на политика, на наука, толкова много шумни тържества, на които всички се показваме съ достоинствата си, Ракаровъ никъде не се е изявилъ съ цѣлата си фигура или пъкъ съ нейна проекция. И изведнажъ изложба отъ сто картини подъ важенъ надсловъ — **Великата книга на старобългарското минало!** Истинска изненада. Но ето, всѣкоя порокъ се плаща въ живота — Ракаровъ плаща за бѣгството си отъ парадитѣ, за самотността си, за отшелничеството си — никои не знае името му, не познава голѣмото му дарование, дълбоката му мъдростъ, просвѣтления му умъ и главно богатата му честна и искрена природа — и въ изложбата му се мѣркатъ само случайни посетители.

Каква е въ сжщностъ тая изложба? — Едно

художествено възсъздаване на българската история

до турското робство, въ най-значителнитѣ ѝ моменти. Работа, която сж вършили разхвърлено, случайно, безъ система и други. Новото, личното у Ракарова не е само системата и пълнотата. Той разбира по-добре отъ мнозина вѣнчани художници, че за една историческа картина е потрѣбно толкова творческо въображение, колкото знание постигнато съ добросѣвѣстни проучвания. Съ трудъ трѣбва да се установяватъ подробноститѣ на една историческа обстановка и после съ въображение да се оживяватъ тия подробности, да се даде и движението. И дветѣ тия условия сж спазени отлично въ изложбата на Ракарова и все пакъ другаде е по-високата ѝ стойностъ: всѣка отъ картинитѣ въ тая изложба е сгрѣна отъ една чиста и неизмѣнна обичъ на художника. Потникъ за тая си работа Ракаровъ черпи въ просвѣтеното си съзнание за нуждата на единъ народъ да познава миналото си, и въ искрената си — безъ патосъ, безъ поза, безъ громкостъ —

Обичъ къмъ родината майка.

Ето отъ това съзнание и отъ тая

обичъ сж обвѣяни картинитѣ му — това е въ сжщностъ най-хубавия имъ белегъ на достоинство и значение.

Къмъ изложбата си Ракаровъ е написалъ каталогъ — не каталогъ-списъкъ, а философско въведение въ духа и смисъла на историята и изповѣдъ за лични преживелици въ процеса на подготовката на картинитѣ. Ако ви се случи нѣкакъ да го прочетете преди да видите изложбата, може да ви послужи и като напжтвенно тълкувание на картинитѣ. Следъ като се изгледа изложбата той прави впечатление на самостоятелна творба съ ясната си и дълбока мисль, съ афористичната си фраза съ хубавия си вѣренъ и богатъ, езикъ — качества рѣдки за мнозина майстори на четката, па дори и на перото у насъ. Необичаенъ каталогъ съ една дума. Само следъ като го прочетете, разбирате загадката: картинитѣ си художникътъ готвилъ не за изложба, а за албумъ съ обяснителенъ текстъ къмъ него. Но колкото време работилъ, за да го приготи, дваждъ повече пропилѣлъ, за да намѣри издателъ и напраздно. „Неуспѣхътъ, пише Ракаровъ, бѣше пълень. Дори нѣкои българии (навѣрно издатели б. м.) се отнесоха съ грубо недовѣрие къмъ автора, тъй като за цѣлата му 27 годишна работа като художникъ нѣмало отбелязани поне 27 печатни реда“. Чудно, наистина, като знае човѣкъ колко безсмислиця и безвкусници се издаватъ всѣки божи день!

Ще намѣри ли сега частенъ издателъ албумътъ на Ракаровъ или не, не зная. Убеденъ съмъ, обаче, че Министерството на народната просвѣта би изпълнило единъ дългъ къмъ културата на страната, ако вземе въ ржцетѣ си тоя трудъ на Ракарова и го прѣсне въ всички български училища.

Колкото се отнася до изложбата му, любители, които търсятъ ново и го намиратъ все въ чуждото, та чакъ въ джунглитѣ — както се изразява самъ Ракаровъ — могатъ и да я отминатъ, но за ония, които се интересуватъ отъ своята собсвена земя, изложбата на Ракарова носи и радостъ и знание и поука.

И. Б.